

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ДІЮЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА ACCOUNTING AND TAXATION OF CRYPTOCURRENCY IN CONDITIONS OF INSTABILITY OF CURRENT LEGISLATION

УДК 657.1.012.1:336.74: 330.3

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct64-13>**Кушнір Л.А.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку
і оподаткування
НРЗВО «Кам'янець-Подільський
державний інститут»**Коркушко О.Н.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку
і оподаткування
НРЗВО «Кам'янець-Подільський
державний інститут»**Годнюк І.В.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку
і оподаткування
НРЗВО «Кам'янець-Подільський
державний інститут»**Kushnir Lyudmyla**ERIHE «Kamyans-Podilsky
State Institute»**Korkushko Oleg**ERIHE «Kamyans-Podilsky
State Institute»**Godniuk Irina**ERIHE «Kamyans-Podilsky
State Institute»

У статті розглянуто теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку й оподаткування криптовалют: підходи до визначення поняття «криптовалюта», світові тенденції щодо регулювання операцій з криптовалютами, узагальненні погляди вітчизняних науковців із зазначеного питання. Криптовалюта є абсолютно новим економіко-правовим явищем, яке відрізняється від традиційних електронних грошей. З огляду на збільшення інтересу до обігу криптовалют, біржові тенденції, переваги та можливості для економіки, відповідно і пов'язані з ними загрози й виклики, регуляторна політика та відповідне правове поле є край необхідними. Без визначення правового статусу криптовалюти неможливе вирішення юридичних проблем, облікових і податкових наслідків. За відсутності правового регулювання оподаткування операцій із криптовалютами з урахуванням великої фактичної кількості такого роду операцій бюджети недоотримують доходи у вигляді податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб, військового збору.

Ключові слова: криптовалюта, криптоіндустрія, цифрова економіка, платіжна система, блокчейн, регуляторна політика, законодавча база, правовий статус, бухгалтерський облік, фінансова звітність, оподаткування.

The use of electronic money in Ukraine is growing rapidly from year to year, however, their issue in accounting remains insufficiently studied. Appropriate note that today there are a number of significant inconsistencies in regulations that regulate the use of electronic money both among themselves and in the order of their accounting. The article considers the theoretical and methodological principles of accounting and taxation of cryptocurrencies: approaches to defining the concept of "cryptocurrency", global trends in the regulation of cryptocurrency transactions, general views of domestic scholars on this issue. Cryptocurrencies are completely new economic and legal phenomenon other than traditional fiat or electronic money. Cryptocurrencies are decentralized convertible digital currencies that are based on mathematical principles that are generated and managed automatically using software. In parallel with the introduction of cryptocurrency, technology has become widespread Blockchain, on the basis of which the most popular cryptocurrency in the world operates – Bitcoin. Given the growing public interest in cryptocurrencies, stock trends, economic benefits and opportunities, and the threats and challenges associated with them, regulatory policies and the legal framework are needed. Without determining the legal status of cryptocurrency, it is impossible to solve the problem of legal, accounting and additional consequences of cryptocurrency transactions. The lack of standards and clear recommendations of the relevant authorities necessitated the search for and systematization of international accounting practices and financial reporting on cryptocurrency transactions and their taxation. Today, on the one hand, the fact of the broad cannot be denied distribution of operations with cryptocurrencies and their use, and on the other – the fact of the concept of cryptocurrency in national legislation, determination of its legal status. Based on the system of publications on the functioning of electronic money, the main problematic issues of theoretical and practical nature, which are in the accounting during the reflection of transactions with the availability and movement of cryptocurrency, which will direct the development of comprehensive accounting and information support for the functioning of cryptocurrency in Ukraine.

Key words: cryptocurrency, cryptoindustry, digital economy, payment system, blockchain, regulatory policy, legal framework, legal status, accounting, financial reporting, taxation.

Постановка проблеми. XXI ст. характеризується появою та поширенням Digital-технологій. Відтак все більшого поширення набуває технологія зберігання та обміну даними Blockchain. Поряд із технологією Blockchain з'явилося нове економічне явище – криптовалюта, першим різновидом якої став усім відомий Bitcoin. З кожним днем у світі дедалі більше фіксуються операції, що проводяться за допомогою криптовалют. Як у глобальному масштабі, так і на національному рівні це явище, до якого неможливо застосувати традиційні підходи, не отримало належної інституціоналізації. Законодавчі органи, юристи, регулятори, науковці-практики, методологічні органи у сфері

обліку й оподаткування, фінансової звітності та фіскальні служби відчувають чималі труднощі з усвідомленням сутності криптовалюти, забезпеченням відповідного правового поля її функціонування та легітимізації криптовалютних операцій. З огляду на вище зазначене, питання розробки дієвих регулятивних підходів до здійснення обліку й оподаткування операцій з криптовалютою є надзвичайно актуальним, а його вирішення неможливе без визначення поняття, сутності, особливостей і правового положення цього фінансового інструменту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на те, що криптовалюта є досить

новим явищем в сучасній економіці, вона все частіше стає темою наукових публікацій, зокрема, у сфері бухгалтерського обліку. Так, в дослідженнях науковців розглядаються питання, пов'язані як із юридичними аспектами регулювання ринків криптовалют, так і з методологією обліку операцій із ними. Наприклад, вивченням природи, переваг та недоліків криптовалют як економічного явища займалися К. Безверхий [1], О. Новак [8], О. Петрук [8], А. Стовпова [13]; огляд правового регулювання криптовалют та операцій із ними в Україні та різних країнах світу здійснив В. Костюченко [7]; Е. Попова [10] і Т. Яцик [16] запропонували варіанти класифікації криптовалют з метою ідентифікації їх з відповідними видами активів суб'єкта господарювання; Р. Бруханський [2], О. Мамзуренко [7], І. Спільник [2] досліджували шляхи застосування щодо криптовалют таких елементів методу бухгалтерського обліку, як оцінка та документування; розгляду порядку відображення операцій із криптовалютою в системі бухгалтерського обліку присвятили свої розвідки С. Волосович [3], А. Кувшинова [1] та Л. Шевченко [14]. Проте незважаючи на велику кількість досліджень, окреслені в них проблеми є предметом наукових дискусій і потребують перспективного вирішення.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення наявних поглядів щодо обліку й оподаткування криптовалют, дослідження її інституалізації у контексті нестабільного державного регулювання, визначення нормативно-правового статусу, інтеграції у систему бухгалтерського обліку, фінансової звітності й оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняні науковці по-різному трактують криптовалюту, відтак одностайної думки з приводу відображення її в обліку немає. Наприклад, О. Загнітко зазначає, що криптовалюта в Україні може визначатися як «актив», «товар» чи «послуга» [5]. О. Петрук прирівнює криптовалюту до довгострокових фінансових інвестицій непов'язаним сторонам або поточних фінансових інвестицій в залежності від цілей придбання [8, с. 52–53]. Т. Яцик пропонує розглядати криптовалюту як особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією, тобто розглядає криптовалюту як різновид електронних грошей [16, с. 349–354]. А. Кувшинова і К. Безверхий, у цілому, спростовують визначення економічної сутності криптовалют як грошових коштів, валюти, валютної цінності, електронних грошей тощо [1, с. 29–38]. Таке різноманіття точок зору наводить на думку, що в обліку криптовалюту треба розглядати в залежності від її призначення.

А. Стовпова подає таку класифікацію криптовалют в залежності від призначення: 1) як загальноцільовий засіб платежу (купуємо будь-що, – найменш так задекларовано); 2) як вузькоцільовий

засіб платежу (купуємо тільки певні послуги у певному середовищі, наприклад, веб-сайті); 3) як засіб залучення капіталу (аналог електронної акції); 4) як різні можливості щодо документування (Ethereum, наприклад) [13]. Інакше кажучи, ця класифікація підтверджує думку фахівців відомої аудиторської компанії з «Big4», які вважають, що криптовалюти можна визначати як: гроші, грошові еквіваленти або зарубіжна валюта; нематеріальні активи; фінансові інструменти; товари; запаси [5, с. 53].

Отже, головними ознаками криптовалют є те, що вони априорі не мають фізичної форми та, як правило, не забезпечені жодним центральним органом влади. Відтак це робить їх теоретично і фактично нечутливими до втручання і маніпуляцій уряду.

В. Костюченко зазначає, що у світі, загалом, (в Україні, зокрема) існують три основні проблемні питання проведення операцій з криптовалютами, а саме:

- 1) невизначеність правового статусу криптовалют;
- 2) відсутність методики обліку операцій з криптовалютами;
- 3) нерегульованість бази оподаткування [7].

Оцінка світової практики свідчить, що підходи до визначення правового статусу криптовалют дуже відрізняються у різних юрисдикціях. Діапазон свободи застосування «крипто» в окремих випадках модифікується від повної заборони на застосування до запровадження власної криптовалюти (табл. 1).

Попри наявність криптовалют в Україні *de facto*, *de jure* вони відсутні. Можливо через це нашу країну вже названо «мовчазним лідером революції цифрової валюти» [15]. Саме тому криптоіндустрія в Україні вкрай потребує інституалізації.

У 2017 р. до Верховної Ради України було подано два проекти законів («Про обіг криптовалют в Україні» (реєстр. № 7183 від 06.10.2017) та «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» (реєстр. № 7183-1 від 10.10.2017)), які б мали врегулювати правовідносини щодо обігу, зберігання, володіння, використання та проведення операцій за допомогою віртуальної валюти в нашій країні. Відповідно до цих документів, криптовалюта – це програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн як облікові одиниці поточної системи блокчейн у вигляді даних. При цьому власником криптовалюти може бути: будь-яка фізична особа, фізична особа – підприємець або юридична особа, яка на законних підставах зберігає та володіє криптовалютою (програмним кодом) [11]. Проте проекти цих законів перебували на стадії розгляду. 08.09.2021 р. Верховною Радою України у другому

Правовий статус криптовалют в світі

Правовий статус	Характеристика	Країни
Повністю заборонені	Заборонено здійснювати будь-яку діяльність та операції з криптовалютами	Алжир, Марокко, Пакистан та ін.
Частково заборонені	Заборонено проводити операції з криптовалютами на внутрішньому ринку; наявність непрямих та інших обмежень на операції фінансових установ, що можуть бути пов'язані з криптовалютами; заборони чи обмеження на здійснення первинних емісій (ICO).	Китай, Колумбія, Індонезія, Іран, Литва та ін.
Нейтральний	Криптовалюту не визнано законними платіжними засобами, але запроваджено сприятливий режим регулювання для залучення інвестицій у технологічні компанії.	Іспанія, Білорусь, Люксембург та ін.
Стимулюючий	Дозволено застосовувати криптовалюту як платіжний засобів поряд з національними валютами; розвиток власних криптовалютних систем; ICO з державною підтримкою;	Венесуела, Мексика, Литва, Маршалові острови, Острів Мен та ін.
Вичікувальний	Криптовалютний ринок з огляду на обсяги торгівлі не вважається таким, що потребує окремого регулювання чи установлення певних обмежень	Великобританія, Бельгія, ПАР та ін.

Джерело: узагальнено авторами за даними [3]

читанні було прийнято законопроект 3637 «Про віртуальні активи» (далі – законопроект) [10]. Однак, знову ж таки, 05. 10. 21 р. законопроект був повернутий до Верховної Ради з пропозиціями Президента, тобто заветовано.

Прийняття законопроект є важливим чинником для формування правового поля на українському ринку криптовалюти, для визначення основних дефініцій, правового статусу, права власності, прав та обов'язків учасників ринку віртуальних активів тощо, але основне – він адаптує українське законодавство до рекомендації FATF (Групи з розробки фінансових заходів боротьби з «відмиванням» грошей).

Вчені рекомендують обліковувати криптовалюту у складі: нематеріальних активів, фінансових інвестицій; товарів. Згуртовані рекомендації щодо обліку операцій з криптовалютами наведені в табл. 2.

Відображення операцій на рахунках дозволяє висновкувати, що тільки В. Костюченко, А. Малиновська, А. Мамонова пропонують ввести новий субрахунок 126 «Утримувана криптовалюта» до Плану рахунків, усі інші зазначені автори використовують уже відомі рахунки. Зазвичай в процесі розгляду операцій з обліку криптовалют, мовиться про Bitcoin, тому що саме цей вид криптовалют є найпоширенішим в Україні [7].

Зважаючи на відмінність криптовалюти від традиційних активів, однозначно віднести її до того чи того об'єкту цивільних прав не вдається. Складна цифрова природа криптовалют є причиною того, що їх не можна однозначно визнати ані грошовими коштами, ані валютою, ані платіжним засобом іншої країни, ані валютною цінністю, ані електронними грошима, ані цінними паперами, ані грошовим сурогатом. Криптовалюта є децентралізованою системою зі специфічною фінансово-правовою

природою, яка характеризується високим ступенем ліквідності, є подільною, проте її стабільність не забезпечена державою, на відміну від фіатних грошей, та відсутний емітент (монети генеруються окремою групою користувачів – майнерів) [6].

З огляду на це складність становить питання щодо оподаткування операцій, які опосередковані криптовалютами. Положення ст. 165.1 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) містять інформацію про доходи, які оподаткуванню не підлягають [9]. Оскільки ст. 165.1 ПКУ не звільняє операції з купівлі-продажу криптовалют від оподаткування, то такі операції підлягають оподаткуванню в разі отримання від них доходу. Треба зважати на те, що фактично фізична особа в процесі здійснення операцій із купівлі-продажу криптовалют перебуває в Україні, але самі біржі, на яких здійснюються операції, зареєстровані за межами України, а отже, сама купівля криптовалюти здійснюється поза юрисдикцією України.

Операції з купівлі-продажу криптовалют взагалі не можуть характеризуватися як операції з «інвестиційними активами», так як положення п. 170.2 ПКУ містять цілий перелік понять, що належать до «інвестиційних активів» і «інвестиційного прибутку», серед яких активи, схожі на криптовалюту не зазначені. Отже, придбання криптовалюти не підлягає оподаткуванню, так як сам факт придбання криптовалюти автоматично не означає отримання доходу. Такий прибуток варто трактувати як «будь-який дохід отриманий резидентами» й «інші доходи від будь-яких видів діяльності за межами митної території України» відповідно до п. 14.1.55 ПКУ, тому він підлягає оподаткуванню на загальних підставах за ставкою 18%, передбаченою в п. 167.1 ПКУ, а також 1,5% військового збору, передбаченого перехідними положеннями ПКУ [9].

Таблиця 2

Пропозиції щодо обліку операцій з криптовалютами

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
<i>Дерун І.А. та Склярук І.П. [4]</i>		
Придбання криптовалюти для купівлі реальних товарів чи послуг	336	31
Придбання криптовалюти для спекулятивних цілей	352	31
Підвищення ціни криптовалюти, яка міститься на веб-гаманці	352	740
Зменшення ціни криптовалюти, яка міститься на веб-гаманці	970	352
Витрати майнінгу на створення власними силами криптовалюти	977 641 685	685 685 31
Реалізація криптовалюти після різкого підвищення ціни на неї (спекулятивний ефект): 1) списано вартості придбання криптовалюти; 2) нараховано дохід від реалізації криптовалюти; 3) списано спекулятивну дооцінку вартості криптовалюти; 4) отримано кошти від продажу криптовалюти.	971 377 377 311	352 741 352 352
Використання створеної власними силами криптовалюти для придбання товарів та послуг	336	352
<i>Петрук О.М. і Новак О.С. [8]</i>		
Відображено придбання криптовалюти (визначено собівартість фінансової інвестиції)	352	311
Відображено реалізацію криптовалюти	377	741
Списано собівартість реалізованої фінансової інвестиції	971	352
Облік з утримання криптовалюти як фінансової інвестиції:		
Відображено реалізацію криптовалюти	377	741
Списано собівартість реалізованої фінансової інвестиції	971	143
<i>Пропозиція Слободенюк О. [12]</i>		
Амортизація основних засобів, задіяних у створенні нематеріального цифрового активу «Біткойн»	154	134
Розрахунки з вітчизняними постачальниками, зокрема: електроенергія, оренда приміщення, оплата Інтернет	154	631
Відображено ПДВ	641	631
Нарахована заробітна плата з відрахуваннями	154	661,
<i>Костюченко В.М., Малиновської А.М., Мамонової А.В. [7]</i>		
Добування криптовалюти	154	685, 117
Оприбуткування криптовалюти	126 «Утримувана криптовалюта»	154
Втрата криптовалюти, заробленої шляхом майнінгу (хакерська атака, злом серверу і т.д.)	97	126
Придбання криптовалюти на біржі	154, 126	68,
Оплата придбанної криптовалюти	68	30, 31
Отримання криптовалюти як винагороди за перегляд ролику в Інтернеті	154, 126	685,
Обмін неподібними активами:		
Оприбуткування криптовалюти за ціною переданої криптовалюти	377, 97, 154, 685	74, 126, 685, 31, 30, 377
	126	154
Обмін подібними активами:		
Оприбуткування криптовалюти	154, 377, 97, 685, 126	685, 126, 126, 377
Відображено отримані товари (роботи, послуги) за криптовалютою	28	685
Погашення заборгованості криптовалютою	685	126
<i>Яцик Т.В. [16]</i>		
Відображено у бухгалтерському обліку згенеровану криптовалюту власними інформаційно-технічними засобами	425	127
Оплата сировини за допомогою електронного гаманця	372	336
Купівля криптовалюти Біткойн за електронні гроші	127	336

Джерело: узагальнено авторами за даними [4; 7; 8; 12; 16]

Висновки і перспективи подальших досліджень. У світі немає єдиного підходу до визначення економічної сутності криптовалюти. Криптовалюту інтерпретують по-різному: як електронні гроші, власність, віртуальний товар, віртуальну валюту, приватний платіжний засіб. До того ж в Україні на законодавчому рівні не визначено правовий статус криптовалют. Незважаючи на спроби українських депутатів вирішити питання легалізації криптовалюти, це питання залишається досі відкритим, хоча криптовалюта активно поширюється в нашій країні. Відсутність нормативно-правових актів у сфері обігу криптовалют в Україні ускладнює їх бухгалтерський облік і контроль.

Серед науковців відсутня єдність щодо методичних підходів до відображення в бухгалтерії операцій із обліку й оподаткування криптовалют. Для обліку господарських операцій із криптовалютами доцільно відкрити субрахунок 126 «Утримувана криптовалюта» до рахунку 12 «Нематеріальні активи». Облік операцій з продажу криптовалют, на нашу думку, необхідно залучати рахунок 28 «Товари», відкривши до нього субрахунок 287 «Криптовалюти для продажу», який буде мати ознаки активного рахунку. Аналітичні рахунки варто вводити за напрямками надходження та використання криптовалюти в результаті господарських операцій, а також за видами криптовалют.

Актуальними для подальшого дослідження залишаються питання оцінення криптовалют, критерії їх ідентифікації, розкриття інформації про операції з криптовалютами у фінансовій звітності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безверхий К., Кувшинова А. Криптовалюта: гроші чи мильна бульбашка? *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. № 1. С. 29-38.
2. Бруханський Р. Ф., Спільник І. В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2019-2_0-pages-145_156.pdf (дата звернення: 14.01.2022).
3. Волосович С. Державне регулювання ринку криптовалют: зарубіжний досвід. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/uazt_2018_1_10.pdf (дата звернення: 16.01.2022).
4. Дерун І. А., Склярук І. П. Онтологічні аспекти сутності криптовалюти та її відображення в обліку. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7658/1/28.pdf> (дата звернення: 20.01.2022).
5. Загнітко О. Біткоїн: налаштувати не можна забороняти. Kyiv School of Economics. URL: http://www.kse.org.ua/en/about/kse-news/?news_id=2096 (дата звернення: 19.01.2022).
6. Загрядська М. Криптовалюти в Україні. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/podatkovapraktika/kriptovalyuti-v-ukrayini.html> (дата звернення: 14.01.2022).

7. Костюченко В. М., Малиновська А. М., Мамоннова А. В. Бухгалтерський облік криптовалюти. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/52.pdf (дата звернення: 16.01.2022).

8. Петрук О. М., Новак О. С. Сутність криптовалюти як методологічна передумова її відображення. *Економічні науки*. 2017. Вип. 4 (82). С. 48–55.

9. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–17. Ст.112.

10. Про віртуальні активи: Проект Закону України від 08.09.2021 № 3637. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI02365A.html (дата звернення: 06.01.2022).

11. Про обіг криптовалют в Україні: Проект Закону України від 06.10.2017 № 7183. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ00A.html (дата звернення: 06.01.2022).

12. Слободенюк О. Як вести облік біткойнів у бухгалтерії: приклад реального бізнесу. URL: <https://ain.ua/2018/09/05/bitkoiny-v-buxgalterii/> (дата звернення: 20.01.2022).

13. Стовпова А. С. Криптоактиви як об'єкт бухгалтерського обліку: сайт URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2018/18.pdf (дата звернення: 18.01.2022).

14. Шевченко Л. Методика обліку криптовалют в умовах нестабільності діючого законодавства. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/158.pdf (дата звернення: 16.01.2022).

15. Ярова К. Криптовалюта: визначення правового статусу в Україні. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/molv_2017_10_253.pdf (дата звернення: 15.01.2022).

16. Яцик Т. В. Методика фінансового обліку криптовалют як особливого виду електронних грошей. *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 349–354.

REFERENCES:

1. Bezverkhyy, K., Kuvshinova, A. (2018), Kryptovalyuta: hroshi chy myl'na bul'bashka? [Cryptocurrency: Money or a Bubble?]. *Accounting and Auditing*, no 1, pp. 29–38.
2. Brukhansky, R. F., Spilnyk, I. V. Kryptoaktyvy u systemi bukhgalters'koho obliku ta zvitnosti [Crypto-assets in accounting and reporting system]. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2019-2_0-pages-145_156.pdf (accessed 14.01.2022).
3. Volosovich, S. Derzhavne rehulyuvannya rynku kryptovalyut: zarubizhnyy dosvid [State Regulation of the Cryptocurrency Market: Foreign Experience]. Available at: file:///C:/Users/user/Downloads/uazt_2018_1_10.pdf (accessed 16.01.2022).
4. Derun, I. A., Sklyaruk, I. P. Ontolohichni aspekty sutnosti kryptovalyuty ta yiyi vidobrazhennya v obliku [Ontological aspects of the essence of cryptocurrency and its reflection in accounting]. Available at: <https://eprints.oa.edu.ua/7658/1/28.pdf> (accessed 20.01.2022).
5. Zagnitko, O. Bitkoin: nalashtuvaty ne mozhna zaboronyaty [Bitcoin: Customization cannot be prohibited]. Kyiv School of Economics. Available at: http://www.kse.org.ua/en/about/kse-news/?news_id=2096 (accessed 19.01.2022).

6. Zagryadska, M. Kryptovalyuty v Ukraini [Cryptocurrencies in Ukraine]. Available at: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-практика/kriptovalyuti-v-ukrayini.html> (accessed 14.01.2022).
7. Kostyuchenko, V. M, Malinovskaya, A. M, Mamonova, A. V. Bukhhal'ters'kyi oblik kryptovalyut [Cryptocurrency Accounting]. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_eng/52.pdf (accessed 16.01.2022).
8. Petruk, O. M., Novice, O. S. (2017), Sutnist' kryptovalyuty yak metodolohichna peredumova yiyi vido-brazhennya [The essence of cryptocurrency as a methodological premise for its reflection]. *Economic sciences*, no 4 (82), pp. 48–55.
9. Podatkovi kodeks Ukrainy (2011), [Tax code of Ukraine]. *Intelligence of the Verkhovna Rada of Ukraine*, no 13-17, pp. 112.
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), Draft Law of Ukraine dated 08.09.2021 № 3637 [Proekt Zakonu Ukrainy vid 08.09.2021 № 3637]. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI02365A.html
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law's project of Ukraine no 7183 dated October 6 "Pro obih kryptovaljuty v Ukraini [On the circulation of cryptocurrency in Ukraine]. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ00A.html
12. Slobodeniuk, O. Yak vesty oblik bitcoyniv u bukhhalteriyi: pryklad real'noho biznesu [How to Keep Bitcoin Accounting in Accountancy: An Example of Real Business]. Available at : <https://ain.ua/2018/09/05/bitkoiny-v-buxgalterii/> (accessed 20.01.2022).
13. Stovpova, A. S. Kryptoaktyvy yak ob'ekt bukhhalters'koho obliku [Crypto-assets as an Object of Accounting]. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2018/18.pdf (accessed 18.01.2022).
14. Shevchenko, L. Metodyka obliku kryptovalyut v umovakh nestabil'nosti diyuchoho zakonodavstva [Methods of accounting for cryptocurrencies in the conditions of instability of current legislation]. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/158.pdf (accessed 16.01.2022).
15. Yarov, K. Kryptovalyuta: vyznachennya pravovoho statusu v Ukraini [Cryptocurrency: Determining Legal Status in Ukraine]. Available at: file:///C:/Users/user/Downloads/molv_2017_10_253.pdf (accessed 15.01.2022).
16. Yatsik, T. V. (2017), Metodyka finansovoho obliku kryptovalyuty yak osoblyvoho vydu elektronnykh hroshey [Methods of financial accounting for cryptocurrency as a special kind of electronic money]. *Young scientist*, no 2, pp. 349–354.